

Адліга ў вывучэнні пазначынай тэмы наступае бліжэй да часоў “перабудовы” і найбольш яскравае адценне набывае ў 1990-я гады, калі нацыянальнае адраджэнне звязана з набываннем Беларуссю суверэнітэту і вяртаннем грамадства да спадчынных каштоўнасцяў. У сучаснай беларускай гістарычнай навуцы сярод прац, якія ў той ці іншай ступені кранаюць праблему ўсходняй палітыкі Альгерда, варта вылучыць наступныя катэгорыі:

1. Літаратура для дзяцей як прыклад нацыянальнага выхавання малодшага чытача (Бутрамеяў Ул. Вялікія і славытыя людзі зямлі беларускай. – Мн., 2002; Арлоў Ул. Адкуль наш род. – Вільня: 2000).

2. Вучэбная літаратура, дзе пэўна бракуе інфармацыі па пытанню: падручнікі для сярэдняй і для вышэйшай школы (Гісторыя Беларусі / Пад рэд. Я.К. Новіка, Г.С. Марцуля. – Мн., 2000; Нарысы гісторыі Беларусі / Пад рэд. М.Ф. Касцюка, У.Ф. Ісаенкі і інш. – Мн., 1994).

3. Працы з дастаткова змястоўным асвятленнем тэмы. Асобна можна адзначыць наступныя даследванні: Сагановіч Г. Нарысы гісторыі Беларусі. – Мн., 2001; Ермаловіч М. Беларуская дзяржава Вялікага княства Літоўскае. – Мн., 2000.

Даволі выразнай з’яўляецца праца Чаропка В. Імя у летапісе. – Мн., 1994, якая дзякуючы шырокаму спектру крыніцаў, даволі поўна падае інфармацыю, а дзякуючы элементу творчасці, накіравана на шырокае кола чытачоў.

Разумеючы актуальнасць разглядаемай праблемы на сучасным этапе, адпаведна і яе будучае вывучэнне варта разглядаць у ідэалагічна-палітычным, навуковым і маральна-этычным кантэксце. Даследванні пытанняў, звязаных з маскоўскімі паходамі Альгерда, у беларускай гістарычнай навуцы пажадана весці ў рэчышчы развіцця нацыянальнай ідэі.

ДЕНЬГИ ВЕЛИКОГО КНЯЖЕСТВА ЛИТОВСКОГО (XIV – XVI ВЕКА)

М.В. Трубович

Научный руководитель – к.и.н., доцент *Д.Н. Хромченко*
Белорусский национальный технический университет

Очевидно, что любая национальная валюта должна иметь свою историю, поэтому исследование денежного счета в Великом княжестве Литовском носит весьма необходимый и полезный характер. Основными задачами исследования являются:

- изучение начала формирования денежной системы Великого княжества Литовского: переход от «безмонетного периода» к «периоду пражского гроша».
- изучение денежной системы Великого княжества Литовского, ее особенностей.
- выявление изменений денежной системы после объединения Великого княжества Литовского и Польского королевства.
- изучение деятельности монетных дворов Великого княжества Литовского и выпускаемой ими продукции.
- определение состояния денежной системы Великого княжества Литовского к концу 16 века.

Работа основана на учебно-методической литературе, научных исследованиях и документальных материалах.

Обобщая весь материал, изложенный в работе, можно сказать следующее:

Формирование денежной системы Великого княжества Литовского началось в рамках так называемого «безмонетного периода», который продолжался до начала 14 века. В 14-15 вв. в Великом княжестве Литовском складывается собственная денежная система, особенностью которой является то, что в обращении в этот период находятся монеты исключительно иностранного производства (самой распространенной монетой являлся пражский грош). Причиной этого было отсутствие на территории княжества собственных эмиссионных центров.

Однако уже в 1492 г. открывается Виленский монетный двор, который становится центром денежного производства Великого княжества Литовского. Большое влияние на формирование денежной системы оказало объединение Великого княжества Литовского с

Польским королевством.

Развитие торговых и экономических связей княжества с польскими землями объективно требовало определенной стандартизации монетных номиналов. Поэтому правящие круги обоих государств стремились к созданию единой монетной системы. Однако это решение осталось невыполненным: как при Александре, так и при Сигизмунде I.

Стоит отметить, что параллельное бытование двух монетных систем отразилось на рыночной лексике, разграничивавшей великокняжескую и королевскую эмиссии уточняющими пояснениями.

Несмотря на высокий уровень развития денежного хозяйства Великого княжества Литовского, его рынки продолжают широко использовать такую архаичную практику торговых сделок, как обычай расплачиваться товаром, а не монетой. Наиболее употребительными товаро-деньгами являлись меха пушного зверя.

Со второй половины 16 в. экономическое (а следовательно, и финансовое) положение Великого княжества Литовского и Польши стало заметно ухудшаться. Стабилизировать в какой-то мере ситуацию удалось польскому королю Стефану Баторию. В целом за период с конца 15в. и до конца 16в. в денежном хозяйстве Великого княжества Литовского происходят значительные прогрессивные сдвиги. В результате этих сдвигов монетная система государства выходит на общеевропейский уровень. Наиболее важным моментом является начало чеканки собственного гроша, который в последствии становится реальной монетой.

ТРАДЫЦЫЯ КАВАЛЬСТВА І МЕТАЛААПРАЦОЎКІ СЯРЭДНЕВЯКОВАГА МЕНСКА

В.А.Федзініна

Навуковы кіраўнік – к.гіст.н., дацэнт *А.Г. Багдановіч*
Беларускі нацыянальны тэхнічны ўніверсітэт

У дадзенай рабоце разглядаюцца пытанні развіцця адной з галоўных галін вытворчасці сярэднявковага Менска – металаапрацоўкі, падрабязна аналізуюцца традыцыі кавальства. Для дадзенай працы былі выкарыстаны публікацыі навукоўцаў розных пакаленняў і рознай навуковай кваліфікацыі – В.Сабаля, Г.Сагановіча, П.Колчына, Э.Загарульскага, А.Мядзведзева і іншых даследчыкаў, аб'яднаных тым, што іх навуковыя матэрыялы дасканалыя і маюць значную навуковую каштоўнасць.

Кавальства і металаапрацоўка былі адной з галоўных галін вытворчасці ўжо ў першыя гады існавання Менска як гарадскога паселішча. Аб гэтым яскрава сведчаць разнастайныя металічныя рэчы, прылады працы і зброя, жаночыя упрыгожванні, знойдзеныя падчас археалагічных даследванняў у самых старажытных пластах Менскага замчышча. Знаходкі кавальскіх абцугоў, барадкоў, цвікоўня ў наслаеннях XII - XIII стст. гавораць аб дзейнасці мясцовых кавалёў. Яны выраблялі даволі шырокі асартымент жалезных рэчаў: нажы, сякеры, сярпы, косы, наканечнікі стрэлаў і дзідаў, мячы. Ва ўсе наступныя часы металаапрацоўка заставалася важнай галіной дзейнасці гарадскога рамяства. Письмовыя крыніцы XVI – XVIII стст. даволі поўна і разнабакова адлюстроўвалі працэс дыферэнцыяцыі і спецыялізацыі гарадскога рамяства Менска. Сярод прафесій, якія былі звязаны з апрацоўкай металаў, з'явіліся новыя спецыяльнасці: гаплічнікі, латуншчыкі, людвісары, алавянікі, пушкары, шабельнікі, слесары. Усяго металаапрацоўкай займаліся рамеснікі 16 прафесій. Кавальская прадукцыя менскіх рамеснікаў карысталася асаблівым попытам, адзначалася густам і майстэрствам.

Такім чынам, даследванні паказалі, што у Менску у XVI – XVIII стст. рэзка пашыраецца сфера ужывання чорных і каляровых металаў і адпаведна павялічваецца асартымент прадукцыі, якую выпускалі майстры па апрацоўцы металаў. Знойдзеныя падчас раскопак рэчы яскрава сведчаць пра гэта.